

ÚVOD DO STUDIA WORLD MUSIC FFMU, 2021-22

kolokvium - znalostní test, přehled po základních char. rysech vyhraněných světových regionů a jejich nejdůležitějších představitelích

world music - světová hudba, hudba (celého) světa

folkloristika x srovnávací hud. věda x etnomuzikologie

(hudební) folkloristika = studium lidové (hudební) tvorby vlastního etnika a s ním spjatého kulturního okruhu

Johann Gottfried Herder

sbírky lidových písní (Jan Ritter z Rittersbergu, Jan Jeník z Bratřic, K.J.Erben, Fr.Sušil, Fr.Bartoš, L.Janáček), Otakar Hostinský, Vladimír Helfert, Vladimír Karbusický, Lubomír Tyllner

**jedinec - rodina - kmen - etnická skupina - národnost -
národ - rasa / kultura - lidstvo**

etnografie = národopis, věda, studující materiální a duchovní kulturu národů, národností a etnických skupin

etnologie = univerzálnější studium materiální a duchovní kultury lidstva, zobecňování komparací, hl. anglosaský svět a USA, přerůstá do kulturní antropologie

srovnávací hudební věda

Richard Wallaschek: *Primitive Music* (Londýn 1893)

Robert Lach: *Die vergleichende Musikwissenschaft, ihre Methoden und Probleme* (Víděň 1924)

Berlín: Carl Stumpf, Erich von Hornbostel, Curt Sachs

etnomuzikologie

Jaap Kunst: *Ethnomusicology. A Study of its Nature, its Problems, Methods and Representative Personalities...*

(Hague 1950)

Walter Wiora: *Europäischer Volksgesang, Gemeinsame Formen in charakteristischen Abwandlungen* (Kolín 1954)

Curt Sachs: *The Wellsprings of Music* (posmrtně 1962)

Bruno Nettl: *Music in Primitive Culture* (Cambridge 1969)

MGG (Die Musik in Geschichte und Gegenwart)

Grove (The New Grove Dictionary of Music and Musicians)

Oskár Elschek, Pavel Kurfürst, Zuzana Jurková

hudební antropologie

Claude Lévi-Strauss: *Anthropologie structurale* (Paříž 1958)

Alan P. Merriam: *The Anthropology of Music* (Evanston 1964)

John Blacking: *How Musical Is Man?*

Tomislav Volek: *Rozprava o hudební antropologii* (Hud. rozhledy 1969, č.1. s.4-7)

"národní" x "lidový" x "folkový" x "populární" x "country"

"folklórní" x "etnický" x "world music"

definice world music

Aleš Opekar: World music – heslo do encyklopedie aneb Definice nedefinovatelného, in Irena Příbylová, Lucie Uhlíková (eds.). *Od folkloru k world music. Co patří do encyklopedie*. Městské kulturní středisko, Náměšť nad Oslavou 2013. S. 85 – 101 (formulace definice je na s. 99)

World music je hudební oblast, jejíž projevy vycházejí z tradic jednotlivých regionů světa nebo z hudebního odkazu více lokalit současně, uplatněná jako soudobými masovými médii šířená populární hudba.

Produkt world music funguje bez těsného pouta ke kulturně-geografickým oblastem a lokalitám, z nichž vzešly podněty k jeho vzniku. Stejně tak je publikem vnímán jako world music zejména mimo místo svého původu.

World music může být etnicky relativně homogenním hudebním projevem, avšak mnohem častěji jde o fúze inspirací různorodých tradičních hudeb a nejrůznějších druhů a typů západní populární hudby, nejčastěji rocku, jazzu, folku, elektronické hudby, které jsou většinou zpracované s přispěním nejnovějších technických a technologických vymožeností hudebního průmyslu a často i se soudobým textovým obsahem.

Jako součást world music mohou být chápány textové i hudební ohlasy tradičních písní, užití nástrojů tradiční hudby i některé projevy hudby vážné, jsou-li v místě recepcce vnímány jako hudba etnická (např. indická nebo arabská).

geneze world music:

1965 - Amer. skladatel Philip Glass se setkává v Paříži s indickým hráčem na sitar Ravi Shankarem. Tato zkušenost Glasse přiměla od základu změnit skladatelský přístup, jeho pozdější tvorba je syntézou "západní" a "orientální" hudby. David Crosby, člen Byrds, seznamuje s hudbou R. Shankara kytaristu G. Harrisona. Ten pak používá sitar v nahrávkách Beatles. Z orientálních kultur čerpají též jazzoví hudebníci jako John Coltrane nebo Don Cherry.

1966 - Butterfield Blues Band vydává album *East West*, na němž kytarista Michael Bloomfield rozvíjí improvizace v orientálních stupnicích.

1967 - R. Shankar vystupuje před rockovým publikem na festivalu v Monterey v Kalifornii; sleduje ho tehdejší rocková elita včetně Bloomfielda.

1968 - První významné sblížení psychedelického rocku s latinskoamer. rytmy na debutovém LP Carlose Santany.

1970 - Paul Simon natáčí *El Condor Pasa*, původně peruánskou lid. melodii. V USA vzniká skupina Oregon, která kombinuje jazz, renesanční i indickou hudbu a užívá nástroje z nejrůznějších kultur.

1972 - Bob Marley natáčí s londýnským producentem jamajského původu Chrisem Blackwellem LP *Catch a Fire*. Původně riskantní projekt otevírá cestu jamajskému reggae.

1973 - Manu Dibango z Kamerunu proniká jako první Afričan do svět. žebříčků s hitem *Soul Makossa*.

1976 - Marcel Cellier vydává ve Francii nahrávku ženských sborů z Bulharska *Le Mystère des voix Bulgares*; ta se později stala kultovním albem rockového publika. Bulharské zpěvačky hostovaly na deskách Kate Bushové aj.

1981 - Meredith Monková, tanečnice a zpěvačka z New Yorku, vydává album *Dolmen Music*, na němž se svojí

skupinou využívá nejrůznějších mimoevropských vokálních technik.

1982 - V Anglii se koná první festival WOMAD, financovaný z výtěžku společného koncertu Petera Gabriela a Genesis.

1983 - King Sunny Ade, hvězda africké *juju music* z Nigerie, vystupuje poprvé ve Spojených státech.

1986 - P. Simon vydává *Graceland*, považované za album desetiletí. Spoluúčinkují na něm mj. senegalský zpěvák Youssou N'Dour, jihoafrická vokální skupina Ladysmith Black Mambazo a texaský akordeonista Rockin' Dopsie.

1987 - v Londýně se sešlo třináct producentů nezávislých firem a publicistů, zainteresovaných na gramof. produkci z Afriky, Latinské Ameriky a karibské oblasti a rozhodlo se financovat měsíc trvající tiskovou reklamní kampaň (náklady pouze 2000 liber), která prosadila označení w.m. v médiích, gramof. obchodech i specializovaných časopisech. Nový termín ovšem nereprezentoval jen obchodní záměr, ale i názor, který postavil všechny lidové hud. tradice na společnou platformu.

Vychází první album Gipsy Kings, fr. cikánské skupiny, která se s kombinací rocku a španělského flamenca prosadila i v USA.

1987-8 - Zpěvačka Ofra Haza pronikla do hitparád jemenskými židovskými písněmi.

1990 - Evropský panel rozhlasových disc jockeyů World Music Workshop uveřejnil první vydání měsíčního žebříčku World Music Charts Europe (WMCE).

1991 - Sjednocení Německa se stalo popudem k prvnímu ročníku Tanz und Folk Festivalu v Rudolstadt.

1993 - Ali Farka Toure, kytarista z Mali, natočil s producentem Ry Cooderem v Los Angeles *Talking Timbuktu*, fúzi západoafrických tradic a amer. blues. Album se v

následujícím roce drželo 32 týdnů na 1. místě Billboard World Music Chart, v březnu 1995 získalo cenu Grammy v kategorii World Music Album.

1994 - V Berlíně se koná poprvé WOMEX, který navazuje na tradici alternativního gramof. veletrhu Berlin Independence Days. Youssou N'Dour ze Senegalu natáčí *Seven Seconds*, vysoce úspěšný duet se zpěvačkou Neneh Cherry.

1996 - Palác Akropolis v Praze pořádá první sérii koncertů w. m. v Čes. republice United Colours Of Akropolis, mezi hosty je kytarista Habib Koite z Mali.

Ry Cooder natáčí v Havaně s nejstarší generací kubánských hudebníků. Nahrávky vyšly o rok později na albu *Buena Vista Social Club*, roku 1998 nominováno v Grammy jako album w.m.

2000 - V Praze se rozvíjí festival Respect, přivážející aktuální představitele world music

2006 - na festivalu Colours of Ostrava vystupuje jedna z největších hvězd současné africké hudby Salif Keita

členění světa dle etnických hudebních kultur na 13 oblastí:

1. keltská oblast

Irsko, Skotsko, Wales, Bretaň, keltská hudba kdekoli

2. Evropa

Skandinávie, Alpy, Balkán (Bulharsko, Albánie, bývalá Jugoslávie), Maďarsko, Morava a Slovensko, Rumunsko a Transylvánie, Rusko

3. Středozeemí: španělské flamenko, portugalské fado, řecká rembetika, Turecko,
a Maghreb (= arabský západ): Mauretánie, Maroko, alžírský rai
arabské a středozeemní nástroje

4. Arábie

Palestina, Egypt, Súdán, Etiopie

5. Indie

+ Pákistán, Afghanistan, Nepál + asijská hudba v GB

6. západní Afrika

Mali (Ali Farka Touré; Toumani Diabete + Taj Mahal), Senegal (Youssou N'Dour), Kapverdské ostrovy (Cesaria Evora), Guinea-Bissau, Sierra Leone, Ghana (highlife), Nigerie

7. střední a východní Afrika

Zaire (soukous), Kamerun, Kenya, Tanzánie, Madagaskar

8. jižní Afrika

JAR, Zimbabwe, Zambie, Angola, Mozambik

9. Dálný Východ

Indonésie, Jáva a Bali, Malajsie, Filipíny, Thajsko, Laos, Vietnam, Čína, Mongolsko, Korea, Japonsko a Okinawa

10. Karibik

Jamajka + reggae kdekoli, Kuba, Dominikánská rep., Haiti, Trinidad

11. Latinská Amerika

Mexiko, Brazílie (samba), Argentina (tango)

12. Severní Amerika

Indiáni, folk, country, cajun - zydeco, tex-mex, klezmer, Hawai (steel a slide g)

13. Austrálie a Pacifik

(Oceánie: Polynésie, Mikronézie...)

židovská hudba, romská hudba

WOMAD = World Music and Dance, festival od 1982

evropský panel World Music Workshop při EBU od 1987

WMCE = World Music Charts Europe, žebříček sestavovaný na základě playlistů členů panelu

EFWMW = European Forum of Worldwide Music Festivals, od 1991, od 1994 pořádá veletrh **WOMEX** = World Music Expo

časopisy

Dirty Linen, USA

Global Rhythm, USA

fROOTS (Folk Roots), Anglie

Songlines, Anglie

World Music Magazine, Itálie

Petr Dorůžka – dříve dlouhodobě dvojstrana v *Rock & Pop*,
dnes hlavně *UNI*, *Harmonie*

www Petra Dorůžky: doruzka.com

Jiří Moravčík *UNI*, *Harmonie*, world-music.cz

ČRo 3 - Vltava

highlife, Osibisa

juju, King Sunny Ade z Nigerie

afrobeat, Fela Kuti z Nigerie

balafon, Aly Keita z Pobřeží Slonoviny

kora, Tumani Diabate, Mory Kante, Ba Cissoko, Issa

Bagayogo, Atongo Zimba, Sona Jobarteh

tango Argentina

fado Portugalsko

morna Kapverdy

bossa nova Brazílie

flamenco Španělsko

rága Indie

enka Japonsko

.
.

.